

HEINRICH DÖRRIE, **Der Mythos und seine Funktion in der Philosophie**, (ein Vortrag), Innsbrucker Beiträge zur Kulturwissenschaft, Heft 2, Innsbruck 1972, σχ. 8 σελ. 20.

Ἡ πραγματεία αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ μύθου καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν του ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Φιλοσοφίᾳ. Ἐν ἀρχῇ παρατηρεῖται ὅτι εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων μέχρι τοῦ Πλάτωνος ὑπῆρχον τμήματα τῆς φιλοσοφικῆς σκέψεως καὶ ἀποφάνσεως μὴ ἀνακοινώσιμα, ἄρρητα. Τοῦτο προκύπτει καὶ ἐκ τῶν «καθαρμῶν» τοῦ Ἐμπεδοκλέους, ὅπου παρατηρεῖται μοντέρνα γνῶσις καὶ θεωρία μεμειγμένη μὲ τοποθέτησιν Ὀρφικοῦ διδασκάλου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀριστοτέλους ἐτέθη ὡς ἀξίωμα ὅτι ἡ φιλοσοφικὴ ἔρευνα ὀφείλει νὰ ἀγῆ εἰς σαφεῖς ἀποφάνσεις χρησιμοποιοῦσα ὡς ὄργανον τὴν Λογικὴν διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τῶν ἐνοιῶν, κρίσεων καὶ συλλογισμῶν. Τὰ συμπεράσματα ὀφείλου νὰ εἶναι σαφῆ καὶ ἀποδεδειγμένα, ἀποκλειομένης τῆς ὑποκειμενικότητος, ὅπως εἰς τὰ Μαθηματικά. Εἰς τοῦτο ὁ Ἀριστοτέλης εἶναι ἐγγύτατος πρὸς τὸν Πλάτωνα, ὁ ὁποῖος ἤθελε τὰ Μαθηματικά ὡς βᾶσιν τῆς Φιλοσοφίας.

Τὸ ἄρρητον ὁ Πλάτων δὲν τὸ χρησιμοποιεῖ συχνά, αἰωρεῖται ὅμως εἰς τὴν σκέψιν του. Ἐιτήρησε τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀρρήτου. Παρακολουθοῦντες τὰς διδασκαλίας τῶν διαλόγων του τὸν βλέπομεν προχωροῦντα μέχρι τοῦ ἀρρήτου, ἐνίοτε δὲ ὁ λόγος φθάνει ἐγγὺς εἰς τὸν φραγμὸν, ὡς εἰς τὴν παρομοίωσιν τοῦ ἡλίου ἐν Πολ. β. 509B. Ἰδιαιτέρως τοῦτο ἰσχύει διὰ τοὺς μύθους τοῦ Πλάτωνος, ὅπου ὁμιλεῖ δι' αἰνιγμάτων, ἐπιτηδες βεβαίως, διὰ νὰ θέσῃ τὸν ἀναγνώστην πρὸ ἀσκήσεως πρὸς λύσιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διδασκόντων, ὡς τοῦτο συμβαίνει μὲ τὰς μαθηματικὰς ἀσκήσεις τὰς ἐν Θεαιτήτῳ, Πολιτείᾳ καὶ Τιμαίῳ. Ὅμιλεῖ ὁ Πλάτων ὡς ὁ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς, ὅστις μὲ κάθε χρησμὸν ὑποβάλλει εἰς δοκιμασίαν τὸν χρησιμολήπτην, ἂν εἶναι ἄξιος τοῦ χρησμοῦ δυνάμενος νὰ τὸν ἐρμηνεύσῃ ὀρθῶς.

Διὰ τὸν Πλάτωνα τὸ «ἄρρητον» αἰτιολογεῖται τριτῶς: 1) ἐκ τοῦ Θεοῦ, διότι ἡ κοινολόγησις τῶν ἱερῶν μυστικῶν ἀποτελεῖ ἀνευλάβειαν. Ἐδῶ εἶναι καταφανὴς ἡ σύνδεσις πρὸς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. 2) ἐκ τῆς ἀνικανότητος τοῦ ἀκούοντος, ἀφοῦ ἡ ῥῆσις εἶναι ὑψηλὴ καὶ ἀκατανόητος εἰς τοὺς ἀμυήτους, πᾶσα δὲ ἀπλοποιήσις ἀγεί εἰς παρερμηνείας καὶ βεβήλωσιν. καὶ 3) ἐκ τῆς ἀνικανότητος τοῦ λέγοντος νὰ τὴν ἀποδώσῃ ἀρτίως χωρὶς ἀτελείας ἢ παραμορφώσεως.

Εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἢ εἰς τὸν θεὸν ἀναφερομένων ἀληθειῶν καλεῖται νὰ συμπράξῃ ὁ ἀκούων. Μία μορφή τῆς συμπράξεως ὑπάρχει εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, ὅπου τὸ βίωμα τῆς μύσεως γίνεται διὰ συμβόλων, διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς προφορικῆς διδασκαλίας (παραδόσεως) καὶ τῶν δρωμένων κατὰ τὴν τελετήν, ἅτινα ἐκφράζονται διὰ συμβόλων.

Ἀνάλογόν τ. τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τοὺς μύθους τοῦ Πλάτωνος. Ὁ ἀναγινώσκων δηλ. τὰ γραφόμενα, ἐννοεῖ τὰ λεγόμενα μένει ὅμως ἔξω ἀπὸ τὰ ἐκφραζόμενα διὰ συμβόλων. Τὴν συμβολικὴν ἐνοιαν δύνανται νὰ ἀποκρυπτογραφήσουσιν μόνον οἱ εἰσδύσαντες βαθέως εἰς τὴν «ἄγραφον διδασκαλίαν» του, εἴτινες δύνανται νὰ συναρμόσουσιν εἰς ἐνότητα καὶ τὰ δύο. Ἡ δὲ «ἄγραφος διδασκαλία» εἶναι ἡ περιέχουσα τὸ μὴ διδασκόν, τὸ «ἄρρητον». Ὡς πρὸς τὴν μύσιν, κατὰ τὴν Διοτίμαν διακρίνονται δύο εἶδη 1) ἡ κατωτέρα, νοητὴ εἰς τὸν Σωκράτην καὶ 2) ἡ βαθυτέρα, ὅχι ὡς στατικὴ ἔνωσις μὲ τὸ ὑπερλογικόν, ἀλλὰ ὡς βαθυτέρα γνῶσις τῶν ἰδεῶν.

Κάθε μῦθος τοῦ Πλάτωνος ἔχει ἴδιον τρόπον μυθικόν, ἡ κλεῖς ὁμως δὲν εἶναι ἐνιαία. Ἀποτελεῖ ὁ μῦθος ἄσκησιν τοῦ ἀκούοντος καλουμένου νὰ εὕρη ὑπὸ τὰς λέξεις τὸ νοούμενον — διότι ὁ μῦθος κανονικῶς εἶναι ὀλοκλήρωσις ἐνὸς λόγου, διὰ τὸν ἀκροατὴν ἀναπόδεικτος λόγος. Ἡ πλειονότης τῶν Πλατωνικῶν μύθων ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπέκεινα. τί εἶδεν ὁ νεκρὸς ὁ ἐπιστρέψας εἰς τὴν ζωὴν (Πολ. Γ' 614 Β ἐξ.) καὶ πῶς εἶναι τὰ ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἡ ἐκεῖ μεταθανάτος ζωὴ τῶν ἀμαρτωλῶν (Φαίδ. 109 Β ἐξ.). Τὸ κύριον ἐδῶ εἶναι ἡ ἀμαρτία καὶ ἡ μεταθανάτιος τιμωρία. Τοῦναντίον ἐν Φαίδρω (245 C ἐξ.) ἐξεικονίζεται ἡ πορεία εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπου ἡ ψυχὴ δύναται νὰ ἔχη θέασιν τῶν ιδεῶν. Καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τούτους μύθους τὸ βλέμμα στρέφεται πρὸς τὸ ἀπόκρυφον τμήμα τοῦ κόσμου, τὸν κάτω κόσμον καὶ τὸν οὐράνιον. Εἰς τὸν μῦθον τοῦ Πολιτικοῦ (270 C ἐξ.) ἐκτίθεται στοχασμὸς χαρακτηριζόμενος ῥητῶς ὡς μῦθος, στρεφόμενος εἰς τὸ πρόβλημα πῶς εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ τελείου θεοῦ πλασθέντα κόσμον εὕρον θέσιν τὸ κακόν, ἡ ἔλλειψις, τὸ ἐλάττωμα, μὲ εἰκασίαν ὅτι ὁ θεὸς ὡς κάθε κατασκευαστὴς μηχανισμῶν ἄφησε τὸν μηχανισμόν τοῦ κόσμου εἰς ἑαυτόν, διὸ καὶ ἐπέρχονται φθοραί, ὡς εἰς κάθε μηχανισμόν. Μένουν καὶ μῦθοί τινες μὴ εὐρίσκοντες ἀποκρυπτογράφειν: Τοῦ Συμποσίου (201 C ἐξ.) μὲ τὸν λόγον τῆς Διοτίμας διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἐρωτος, λόγον παρασκευάζοντα διὰ τὴν γνῶσιν τῶν ιδεῶν. Ἐπίσης τοῦ Τιμαίου (27 Α ἕως τέλους), ἐνθα ἡ ἀναζήτησις ἐκ τοῦ λόγου καὶ κατὰ ποίους νόμους ἐγεννήθη ἡ γῆ, τὰ ὄντα καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ἐδῶ ὁ Τίμαιος εἰσάγεται ῥητῶς ὡς Πυθαγόρειος, δι' αὐτοῦ δὲ ὁ Πλάτων γεφυρώνει τὴν Πυθαγόρειον ἀπόφασιν περὶ ἐκείνου, τὸ ὅποιον διὰ τὸν Πλάτωνα ὠφελεῖ νὰ εἶναι ἄρρητον. Καὶ τὰ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Τιμαίου (21 D - 25 E) περὶ τοῦ μύθου τοῦ κράτους τῆς Ἀτλαντίδος, ἀσχέτου πρὸς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν, ἀναφέρονται εἰς τὸ ἄλυτον πρόβλημα, πῶς ἐπέρχεται ὁ ἐκφυλισμὸς τῶν λαῶν. Πῶς ὁ λαὸς τῆς Ἀτλαντίδος μὲ καλὰς ιδιότητας, καλοὺς νόμους καὶ καλοὺς κυβερνήτας ἐκφυλίζεται βιολογικῶς καὶ ἠθικῶς, ὡς ἐξεφυλίσθη καὶ ἡ ιδεώδης νομοθεσία τῆς. Φυσικὰ ἐδῶ γίνεται ἡ παρατήρησις πῶς λειτουργεῖ μία πολιτεία, διότι τὸ ιδεῶδες κράτος ὑπετυπώθη ἐν τῇ «Πολιτείᾳ», ἡ δὲ αἰτιολογία εἶναι ὅτι τὰ Κράτη, ὅπως καὶ τὰ πάντα γηράσκουν. Ἐδῶ συνεχίζεται ὁ ἐν τῷ Πολιτικῷ κινούμενος στοχασμὸς. Διὰ τὰ ληπτέα μέτρα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς φθορᾶς ὁμιλεῖ εἰς τοὺς Νόμους, εἰς τὴν βᾶσιν τῶν ὀποίων ὑπάρχει τὸ μυθικόν στοιχεῖον. Κάθε κρατικὴ μορφή καὶ νομοθεσία τελεῖ ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν γραμμὴν τοῦ κόσμου. Ἐγγυητὴς τῆς κατὰ νόμον ἐξελιξέως εἶναι ὁ θεὸς ἔχων παραπλεύρως αὐτοῦ τὴν Δίκην νομοθετοῦσαν. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ δὲν εἶναι πεδία ἄσχετα πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ εὐρισκόμενα εἰς ἀναπόκρισιν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δὲν καταφαίνεται τί εἶναι μῦθος. Μῦθοι καὶ μεταφοραὶ ἐνδεικνύουν κάτι πέραν τοῦ συγκεκριμένου συμβάντος. Κάθε παρομοίωσις, μεταφορά, εἰκὼν παρουσιάζει μίαν ἀναλογίαν. Καὶ ὁ μῦθος εἶναι μία μορφή τῆς ἀναλογίας. Καὶ ὅπως τὰ Μαθηματικά, ἵσταται ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τε τὸν σωματικόν κόσμον καὶ τὸν κόσμον τοῦ νοητοῦ, τὰς ιδέας.

Ἡ περιφημοτέρα παρομοίωσις, ἡ τοῦ σπηλαίου (Πολ. 514 Α ἐξ.), δὲν εἶναι μῦθος, ἀλλὰ εἰκασία, εἰκὼν, παριστώσα τὰς πλημμελείας τῶν γνώσεων τοῦ κόσμου (τῶν σπηλαιοδιαίτων) ἀφ' ἐνὸς καὶ τὸν ἥλιον ἀφ' ἑτέρου, δηλ. τὸν κόσμον τῶν ιδεῶν, τὴν ιδέαν τοῦ ἀγαθοῦ, ἣν ὄρα ἡ ψυχὴ ἀκόμη καὶ ὅταν εὐρίσκεται ἐν τῷ σώματι. Αἱ ἀναλογίαι ὁμως τῶν μύθων καὶ τῶν μεταφορῶν δὲν αποτελοῦν ἐπεξηγήσεις ὑπὸ συστηματικὴν ἔποψιν ἢ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν γενικῆς ἰσχύος, ἀλλὰ ἀπλῶς ἀποβλέπουν νὰ διαθέσουν πρὸς τὸ κύριον σημεῖον. Αἱ λέξεις εἶναι τὰ σήματα τοῦ κυρίως νοουμένου. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ Πλάτων ἔχει παρερμηνευθῆ καὶ ἀπὸ τὸν Ἐπίκουρον καὶ πολλοὺς ἄλλους. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ σ.

ὁ Πλατωνισμὸς εἶναι ἡ ἱστορία τῶν ἐκ τοῦ Πλάτωνος προεληθουσῶν παρεξηγήσεων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σωκράτους μέχρι τοῦ Heidegger.

Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ἡ Ἑλληνιστικὴ Φιλοσοφία ἀπέφυγον τοὺς μύθους καὶ κάθε ἀλληγορίαν ὡς μέσα ἐκφράσεως φιλοσοφικοῦ περιεχομένου. Αἱ ἐξαιρέσεις εἶναι δύο· ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Κικέρων. Ὁ Πλούταρχος πιστεύων εἰς τὴν σοφίαν τοῦ Πλάτωνος ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡ σκέψις του ἐκφράζεται εἰς πολλὰ πεδία διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ μύθου, ὅτι ὁ μῦθος ὀλοκληρώνει τὸν λόγον, ἡ δὲ ἀλήθεια πλήρως δίδεται ὁμοῦ καὶ διὰ τῶν δύο. Οἱ μῦθοι τοῦ Πλουτάρχου ἀποκλίνουν τῶν Πλατωνικῶν καίτοι ἐτάσσονται εἰς τὸν τύπον αὐτῶν. Εἰς αὐτοὺς ἡ ψυχὴ ἀνερχομένη εἰς τὸν ὑψηλὸν τόπον ἐφορᾷ γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ βλέπει τὸν τόπον τῆς ἀνταμοιβῆς καὶ τῆς τιμωρίας, δὲν ὀδηγεῖται ὅμως ὁ ἀναγνώστης νὰ ἴδῃ κατ' ἀναλογίαν τί εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ τί συμβαίνει μὲ αὐτὴν καὶ τί ὑπάρχει εἰς τὴν ὑπερκόσμιον περιοχὴν. Αὐτὸ ὅμως τὸ παρασιωπᾷ ἐπίτηδες ὁ Πλούταρχος ὡς καλὸς Πλατωνικὸς τηρῶν τὴν ἀρχὴν τῆς μὴ κοινοποιήσεως τοῦ «ἀρρήτου». Οὕτω λείπει εἰς τὸν Πλούταρχον τὸ γνῶρισμα νὰ ἀναφέρεται ὁ μῦθος του εἰς νόημα θεμελιούμενον εἰς τὸ Ἐπέκεινα. Οἱ μῦθοί του εἶναι ἐνδοκόσμιοι. Ἀνακοινοῦν τί βλέπει ἡ ψυχὴ ἐν ὄνειρῳ ἢ χωρισμένη τοῦ σώματος, ὡς καὶ οἱ Πλατωνικοὶ μῦθοι, δὲν κάμουν ὅμως τὸ τελευταῖον βῆμα, αὐτὸ ποὺ κάμνει ὁ Πλάτων.

Ὁ Κικέρων ἐξ ἄλλου κινούμενος ἐκ τῆς Πολιτείας τοῦ Πλάτωνος ζητεῖ νὰ ἐξοικονῇ ἐν de re publica 6. βιβλ. τὸ ἰδεῶδες Κράτος καὶ τὸν ἄρχοντά του. Τὸ ἰδεῶδες αὐτὸ ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων διὰ τοῦ συνδυασμοῦ (ὄχι τῆς μεζεύσεως) τῶν τριῶν κυρίων μορφῶν, κεῖται δὲ ἡ ἀπόδειξις εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτι ὑπάρχει στενὴ σύνδεσις μεταξ' ὅ νόμου εἰς τὸ κράτος καὶ νόμου εἰς τὴν φύσιν, διότι ὁ θεὸς ὁ διοικῶν τὴν φύσιν εἶναι ὁ κύριος νόμος τῆς φύσεως καὶ ἐνεργεῖ ἵνα τὸ δίκαιον ἐπικρατῇ εἰς τὴν πόλιν. Ἡ διδασκαλία αὐτῆ, ἥς ἡ οὐσία ἐκφράζεται ἐν Πλάτ. Νόμ. 715 E - 515 A, δίδεται διὰ τοῦ ὄνειρου τοῦ Σκιπίωνος τοῦ Νεωτέρου. Τοῦτο ὑπεθυμίζει τὴν θέσιν τοῦ μέλλοντος τῶν ἡρώων εἰς τὸ 6. βιβλ. τῆς Αἰνειάδος. Ἐκεῖ ἡ μοῖρα παραγγέλλει εἰς τὸν Ρωμ. λαὸν νὰ τελειοποιήσῃ ὅ,τι ἡ φύσις του ἐπιβάλλει, νὰ κυβερνᾷ τὸν κόσμον διὰ τῆς εἰρήνης μὲ δικαιοσύνην καὶ εὐσέβειαν, διότι ἡ τοιαύτη νομοτέλεια τῆς πόλεως εἶναι ἀνάλογοις μὲ τὴν νομοτέλειαν τὴν κρατοῦσαν ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ Κικέρων ἐξ ἄλλου ὡς μαθητῆς τοῦ Ποσειδωνίου ἀκολουθεῖ τὸ ῥητὸν τῆς Στοᾶς «δίκαιόν ἐστι ὅ,τι τῇ φύσει σύμφωνον». Ὁ Ποσειδώνιος ἀνεγνώριζε τὴν μαντικὴν τῶν ὄνειρων, ὅτι δηλ. οἱ νεκροὶ ἐν ὄνειρῳ παρέχουν γνώσεις εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἔχει φθάσει ὁ ἄνθρωπος. Ἴσως ἐντεῦθεν ἡ παρακίνησις τοῦ Κικέρωνος, πιθανώτερον ὅμως ἐκ τοῦ Πλάτωνος, ἵνα διατυπώσῃ διὰ μύθου τὸν λόγον περὶ τοῦ κράτους. Διαφέρει ὅμως τοῦ Πλατωνικοῦ μύθου κατὰ τὸ ὅτι δρᾷ ὄχι εἰς ὑπερβατικὸν χῶρον, ἀλλὰ περιέχει λόγον ἀποφαντικὸν καὶ δὲν χρειάζεται ἀποκρυπτογράφησιν. Τόσον τὸ ὄνειρον τοῦ Σκιπίωνος ὅσον καὶ ἡ θέα τοῦ μέλλοντος εἰς τὸ βον βιβλ. τῆς Αἰνειάδος ἀντικατοπτρίζουν τὸ μεγαλεῖον τῆς Ρώμης καὶ θέλουν νὰ ἐρμηνεύσουν καὶ νὰ αἰτιολογήσουν αὐτό. Ὁ Κικέρων καὶ ἀλλαχοῦ ἄνευ μυθολογικῶν συσχετίσεων ἐξήγησεν ὅτι ἡ εὐσέβεια ἦτο ἡ κυρία ἀρετὴ τῶν Ρωμαίων, ἐνταῦθα ὅμως ἐθεώρησε καλῦτερον νὰ παρουσιάσῃ τὴν ἐντολὴν τῆς Ρώμης πρὸς κοσμοκρατορίαν ὡς δοθεῖσαν διὰ μύθου, δι' ἀποκαλύψεως. Ἴσως εἰς τὸ θέμα τοῦτο δὲν ὑπάρχει πηγὴ κοινὴ διὰ τὸν παράλληλον προσανατολισμὸν, ἀλλὰ ἀπλῶς ὑπῆρχε τότε κοινὴ πνευματικὴ τοποθέτησις.

Εἰς τὴν ἀδράν αὐτὴν πραγματείαν ὁ σ. ἐξήτασε τὰς περιστάσεις, ὑφ' ἃς δίδεται φιλοσοφικὴ ἀπόφανσις ὑπὸ τὸ ἔνδυμα τοῦ μύθου. Εὐρίσκει ὅτι εἰς τὴν περίπτωσιν ἐμπίπτει μόνος ὁ Πλάτων, διότι οἱ μετὰ τοῦτον ἐπιδιδῶντες τοῦτο δὲν κατῴρθωσαν νὰ κάμουν μῦθον μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀναλογίας, ὡς ὁ Πλάτων.

Δι' αὐτοὺς ὁ μῦθος σχετίζεται μόνον πρὸς τὰ ἐνδοκόσμια. Θὰ ἦτο βλασφημία νὰ ὑπαινιχθοῦν κάτι κατ' ἀναλογίαν διὰ τὸ 'Επέκεινα

Τοὺς μύθους τοὺς ἐδημιούργησεν ἡ Πλατωνικὴ θεώρησις εἰς τὸν ὑπερκόσμιον χῶρον καὶ τοὺς ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν μὲ ἀπεριόριστον ἀποφαντικὴν δύναμιν. Οἱ ἄλλοι περιώρισαν τὴν ἀναλογίαν εἰς τὸν ἐνδοκόσμιον χῶρον. Εἰκότως δέ, διότι οἱ ἄλλοι εἶναι συστηματικοὶ φιλόσοφοι καὶ κάθε σύστημα θέτει ὅρια διὰ κάθε ἀλληγορίαν καὶ συμβολισμόν. Ἐνῶ ματαίως θὰ ἀναζητηθῇ τὸ σύστημα εἰς τὸν Πλάτωνα. Αἱ πολύπλοκοι γινῶμαι τοῦ Πλάτωνος, (τὰ ἀρέσκοντα) αὐτῶ, δυσκόλως δύνανται νὰ προβληθοῦν ἐφ' ἑνὸς πεδίου. Οἱ μῦθοι δὲν ἀφίνουν νὰ γίνῃ ὁ Πλάτων σαφῆς καὶ καταληπτός. Ὁ Πλάτων ἠθέλησε νὰ ἀφήσῃ πολλὰ ἐκκρεμῆ. Προκαλεῖ εἰς ἀναζητήσιν ἀναλογιῶν πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ κάτω. Μὲ τοὺς μύθους δίδει τὸ ὄργανον νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἔκτασιν τῆς σκέψέως του, καίτοι ἡ κατανόησις αὐτῆ δὲν ἀποδίδεται διὰ λόγου κατανοητοῦ. Γενικῶς εἰπεῖν ὁ συγγραφεὺς ἀναλύει μὲ πολλὴν εὐστοχίαν τὴν λειτουργίαν τοῦ μύθου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων μέχρι τοῦ Ποσειδωνίου καὶ τῶν μαθητῶν του.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* *

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΚΑΡΜΙΡΗ, Συμβολὴ εἰς τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως
θρησκείας καὶ πολιτικῆς εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας. (I. G. I² 76).
Ἀθῆναι 1972.

Οὗτός σοι κανὼν καὶ στάθμη ἱστορίας δικαίας. καὶ εἰ μὲν σταθμῆσονται
τινες αὐτῇ, εὖ ἂν ἔχοι καὶ εἰς δέον ἡμῖν γέγραπται, εἰ δὲ μή, κεκλύ-
λισται ὁ πίθος ἐν Κρανείῳ.

Λουκιαν., πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν 62.

Ἡ ἐπιγραφικὴ εἶναι κλάδος τῆς ἀρχαιογνωσίας, ἀσφαλῶς δ' ὄχι ὁ εὐκολώ-
τερος. Ὁ περὶ ταύτην ἀσχολούμενος πρέπει, πλὴν ἄλλων, νὰ εἶναι καλὸς φιλό-
λογος, ἀρχαιολόγος, ὡς καὶ ἔμπειρος τῶν θεμάτων φιλοσοφίας τῆς θρησκείας καὶ
τοῦ ἐν γένει βίου τῶν ἀρχαίων. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπεξεργασία μιᾶς τῶν πρῶτον
δημοσιευομένης ἐπιγραφῆς εἶναι πολλάκις εὐχερεστέρα ἢ ἡ χρησιμοποίησις πολ-
λῶν, ἤδη γνωστῶν, ἐπὶ σκοπῶ συντάξεως συνθετικῆς μελέτης. Αἱ ἀπαιτήσεις εἰς
τὴν πρῶτην περίπτωσιν εἶναι ὀλιγώτεροι (αὐταὶ ἀποκαλύπτονται συνηθέστερον
εἰς ἀνασκαφὰς καὶ δημοσιεύονται ὡς μέρος τῶν εὐρημάτων) εἶναι ἠὺξημένα ὅμως
εἰς τὴν δευτέραν, διότι ἔχουν περιέλθει πλέον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐιδικοῦ
ἐπιστήμονος. Καλὴ χρησιμοποίησις ἐν προκειμένῳ τοῦ ἀνά χειρὰς ὑλικοῦ καὶ
πλήρους γινῶσις τῶν σχετικῶν πρὸς τοῦτο βοηθημάτων εἶναι στοιχεῖα ἐκ τῶν
ὧν οὐκ ἄνευ 1. Ταῦτα ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐν ἐπικεφαλίδι μελέτης.

Ὁ ἀναγνώστης διαπορεῖται διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν σκοπιμότητα τῆς μελέτης.
Διότι, πρόκειται περὶ θέματος, τὸ ὁποῖον εἰς κάθε ἐγχειρίδιον ἀρχαίας ἱστορίας
διερευνᾶται, ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν οὐσιωδῶς νέον προστίθεται. Ὑπάρχει πλὴν τοῦτου
παρεμφερῆς μονογραφία τοῦ καθηγητοῦ Fr. Schachermeyr, τοῦ ἔτους 1968, εἰς
τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς οὐδόλως παραπέμπει. Ἐπὶ πλέον τὰ χρονικὰ ὅρια (εἰς

1) Λουκιαν. ἐ. ἀ. 5 ὡς οὐ τῶν εὐμεταχειρίστων οὐδὲ ὀρθῶς συντεθῆναι δυναμένων
τοῦτ' ἐστίν, ἀλλὰ -- πολλῆς τῆς φροντίδος δεόμενον καὶ 51 τοιοῦτο δὴ τι καὶ τὸ τοῦ συγγρα-
φέως ἔργον, εἰς καλὸν διαθέσθαι τὰ πεπραγμένα καὶ εἰς δύναμιν ἐναργεστάτα ἐπιδείξαι αὐτά.